

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО
КАФЕДРА ПСИХІАТРІЇ, ПСИХОЛОГІЇ ТА СЕКСОЛОГІЇ

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
ВБ.1.12«Пропедевтика медицини uzалежень»
(вибіркова дисципліна)

підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти
кваліфікації освітньої «Магістр медицини»
кваліфікації професійної «Лікар»
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 222 «Медицина»

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри психіатрії,
психології та сексології
Протокол № 9
від «4» травня 2023 р.
Завідувач кафедри
Професор Ростислав БІЛОБРИВКА

Затверджено
профільною методичною комісією з
терапевтичних дисциплін
Протокол № 3
від «4» травня 2023 р.
Голова профільної методичної
комісії
Професор
Олена РАДЧЕНКО

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Білобровка Р. І. завідувач кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук, професор;

Плевачук О. Ю. доцент кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук

Карпінська Р. І. доцент кафедри психіатрії, психології та сексології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук

РЕЦЕНЗЕНТИ :

Негрнич Т. І. – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри неврології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Ришковська Н.О. - доцент кафедри психіатрії і психотерапії ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних наук.

1. ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Пропедевтика медицини узалежнень» складена відповідно до Стандарту вищої освіти *другого (магістерського) рівня* галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 222 «Медицина» освітньої програми *магістра* медицини.

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Навчальна дисципліна «Пропедевтика медицини узалежнень» закладає основи вивчення студентами поняття про психічне здоров'я людини та психічні розлади, пов'язані з хімічними та нехімічними залежностями, а також формує знання про клінічні симптоми психічних порушень, проведення диференційної діагностики, особливості медикаментозного та психотерапевтичного лікування залежностей, а також основи профілактики виникнення залежностей. Базується на знаннях, отриманих студентами з дисциплін медичної біології, нормальної та патологічної фізіології, основ психології, фармакології та епідеміології. Загальна концепція викладання дисципліни передбачає інтеграцію набутих знань в майбутню діяльність лікаря. Поточна навчальна діяльність студентів контролюється на практичних заняттях у відповідності з конкретними цілями. Застосовуються такі засоби оцінювання рівня підготовки студентів: тестування, письмова або усна відповідь на контрольні питання, розв'язування ситуаційних задач і трактування та оцінка їх результатів, контроль практичних навичок. Підсумковий контроль знань студентів у вигляді заліку здійснюється по завершенню вивчення дисципліни. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою, виставляється за багатобальною шкалою і має визначення за системою ECTS та національною шкалою. Навчальна дисципліна «Пропедевтика медицини узалежнень» є вибірковою для студентів спеціальності 222 «Медицина». Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитно-трансферної системи.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю
	Всього	Аудиторних			
		Лекцій (годин)	Практичних занять (год.)		
Назва дисципліни: Пропедевтика медицини узалежнень Змістовий розділ I	3 кредита / 90 год.	12	18	60	1 курс (1/2 семестри) залік

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: хімічні та нехімічні залежності, сучасні теоретичні концепції феномену залежності, проаналізована мотиваційна структура різних форм залежної поведінки, основні форми залежності з урахуванням особистісних особливостей, статі й віку, основи клінічної діагностики та терапії залежностей, методи профілактики залежностей.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Пропедевтика медицини узалежнень» базується на вивченні студентами анатомії та фізіології філософії, соціології, основи психології та інтегрується з цими дисциплінами, розкриває нові можливості професійної лікарської діяльності, формує особливе бачення проблем хворої людини, а також дає можливість правильно обирати різноманітні варіанти діагностики та лікування, психотерапевтичних стратегій та впливів.

1. Мета та завдання навчальної

дисципліни

1.1. **Метою викладання** навчальної дисципліни «Пропедевтика медицини uzалежнень» є розкрити закономірності виникнення, формування залежностей, причини їхнього поширення; ознайомити з можливостями профілактики на та особливості психологічної та психотерапевтичної допомоги при різних формах залежної поведінки.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Пропедевтика медицини uzалежнень» є: розкрити основні теоретичні моделі, закономірності, чинники та механізми розвитку залежної поведінки людини; проаналізувати основні види залежної поведінки й ступінь поширення в Україні і світі; сформувати адекватне ставлення до осіб, яким властиві різні форми залежної поведінки; розкрити специфіку проблем окремих груп осіб, яким властиві певні прояви залежної поведінки; розширити світоглядний і професійного горизонт студентів в результаті ознайомлення з розвитком такої науково-прикладної галузі психології як психологія залежності; визначити можливості профілактики залежностей на ранніх етапах формування; ознайомити з особливостями психологічної, психотерапевтичної допомоги особам при різних формах залежної поведінки.

В результаті вивчення дисципліни «Пропедевтика медицини uzалежнень» студент **повинен знати:**

- основні поняття психології залежної поведінки;
- механізми формування хімічних та нехімічних залежностей;
- види та стадії розладів, пов'язаних з залежностями;
- фактори, що сприяють формуванню залежностей;
- особливості адиктивної поведінки в залежності від віку та статі;
- основи діагностики, профілактики та корекції адитивної поведінки.

В результаті вивчення дисципліни «Пропедевтика медицини uzалежнень» студент **повинен вміти:**

- діагностувати адитивну поведінку;
- прогнозувати ризики виникнення залежностей;
- застосовувати методи психологічної діагностики,
- проводити превентивні заходи щодо виникнення залежностей
- володіти методами психологічної корекції адитивної поведінки
- знати особливості психологічної допомоги особам при різних формах залежної поведінки
- надавати невідкладну допомогу в станах гострої інтоксикації внаслідок вживання алкоголю та психоактивних речовин
- розкривати специфіку проблем окремих груп осіб, яким властиві певні прояви залежної поведінки

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна «Пропедевтика медицини uzалежнень». Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти України другий (магістерський) рівень вищої освіти дисципліна «Пропедевтика медицини uzалежнень» забезпечує набуття студентами наступних **компетентностей:**

Інтегральна :

Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 7. Здатність працювати в команді.

ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 10. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.

ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналіз у інформації з різних джерел.

ЗК 12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем.

ЗК14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- спеціальні (фахові, предметні):

ФК 1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.

ФК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.

ФК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.

ФК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань у пацієнтів різного віку: немовлят, дітей, підлітків та дорослих.

ФК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань у дорослих, а також пацієнтів дитячого та підліткового віку.

ФК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів у дорослих, дітей та підлітків.

ФК 8. Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги дитині.

ФК 9. Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.

ФК 10. Здатність до виконання медичних маніпуляцій.

ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК 13. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.

ФК 17. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума (у т.ч. дітей і підлітків), сім'ї, популяції.

ФК 20. Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я дітей

та дорослого населення; обробки соціальної, економічної та медичної інформації.

ФК 21. Зрозуміло та однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК 24. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентності

№№	Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5	6
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.					
Загальні компетентності					
1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Знати сучасні тенденції розвитку галузі та аналізувати їх	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
3	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах

				нефахівців.	
4	Знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
5	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність за своєчасне використання методів саморегуляції.
6	Здатність приймати обґрунтоване рішення;	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
7	Здатність працювати в команді.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
8	Здатність до міжособистісної взаємодії	Знати закони та способи міжособистісної взаємодії	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для міжособистісної взаємодії	Використовувати навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
10	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.

11	Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.	Здатність проводити пошук джерел з допомогою інформаційних технологій	Вміти використовувати інформаційні технології та володіти навиками пошуку у науковометричних базах	Використовувати інформаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за інформацію з науково-доказових джерел, достовірність інформації.
12	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.	Здатність наполегливо виконувати професійні завдання та обов'язки	Володіти професійними якостями та методами комунікації для виконання поставлених завдань та обов'язків	Використовувати ефективні методи комунікації та менеджменту для вчасного та якісного виконання поставлених завдань та обов'язків	Нести відповідальність за наполегливість, вчасність та якість виконання поставлених завдань та обов'язків
13	Усвідомлення ривних можливостей та гендерних проблем.	Знати соціальні та громадянські права та обов'язки в контексті гендерних проблем	Формувати громадянську позицію, вміти діяти відповідно до неї щодо гендерних переконань	Здатність доносити свою громадянську позицію, відстоювати свої переконання, виявляти та протистояти гендерній дискримінації	Нести відповідальність за свої соціальні дії, діяти згідно законів, які регламентують рівні можливості в контексті гендерних проблем
14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і	Знати свої соціальні та громадянські права та обов'язки	Формувати свою громадянську свідомість, діяти згідно принципів	Здатність доносити свою громадянську та соціальну позицію	Нести відповідальність за соціальну та громадянську діяльність

	громадянина в Україні.				
15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	Знати основи етики та деонтології, володіти знаннями про історію та закономірності розвитку предметної області, знати основи здорового способу життя	Вміти застосовувати етичні та деонтологічні норми і принципи у професійній діяльності, застосовувати і професійні принципи здорового способу життя	Здатність проводити професійну діяльність на основі принципів етики та деонтології, проводити інформаційну на навчальну діяльність щодо пропагування здорового способу життя	Нести відповідальність щодо виконання етичних та деонтологічних норм і принципів у професійній діяльності, за підтримання власного фізичного та психічного здоров'я.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

1	Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.	Мати спеціалізовані знання про функціонування психічних процесів людини, особливості функціонування психічної сфери людини	Вміти провести огляд дитини, клінічну бесіду з пацієнтом, вміти проводити бесіду з родичами пацієнта про особливості його психічного стану.	Ефективно формувати комунікаційну стратегію при спілкуванні з пацієнтом	Нести відповідальність за дотримання етичних принципів в спілкуванні з пацієнтом та його близькими
2	Здатність до	Володіти	Вміти аналізувати	Обґрунтовано	Нести

	визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.	знаннями про основні інструментальні медичні та психологічні методи, які використовують в психології для діагностики функціонування психічних сфер людини	результати інструментальних медичних та психологічних досліджень та на підставі них формувати уявлення про функціонування соматичних та психічних процесів людини	призначати обстеження та оцінювати результати	відповідальність за правильну інтерпретацію інструментальних медичних та психологічних досліджень у пацієнта
3	Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання.	Виділяти та ідентифікувати психологічні риси особистості пацієнта та психологічні реакції пацієнта на хворобу.	Вміти застосовувати методики для оцінки психологічного стану людини, ідентифікувати труднощі в комунікації з пацієнтом та його родичами	Визначати основні труднощі у комплаєнсу з пацієнтом на основі психологічних рис та реакцій на хворобу у пацієнта	Нести відповідальність за якісну оцінку психологічного стану пацієнта та можливість подальшого комплаєнсу
4	Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні та профілактиці захворювань.	Визначати необхідний режим праці, відпочинку для пацієнта з узаалежненнями	Надавати рекомендації щодо забезпечення якості життя особистості, що страждає від хімічної чи нехімічної залежності шляхом організації режиму праці та відпочинку	Розробляти індивідуальні плани людини, яка страждає різними видами залежностей, з врахуванням її професійної діяльності та особливостей побуту. Розробляти індивідуальні плани ефективної працездатності та реабілітації	Дотримуватись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтовано го рішення за існуючими алгоритмами стандартн

					ими схемами щодо призначен ня режиму праці та відпочинк у
5	Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні та профілактиці захворювань у пацієнтів різного віку: немовлят, дітей, підлітків та дорослих.	Мати спеціалізовані знання про метаболічні порушення при різного виду залежностях	Визначати характер харчування для пацієнтів з залежностями	Здатність комунікувати з пацієнтом щодо лікувальних рекомендацій щодо харчування	Нести відповідальність за надання рекомендацій щодо харчового режиму пацієнтам з узалежненнями
6	Здатність до визначення принципів та характеру лікування та профілактики захворювань у дорослих, а також пацієнтів дитячого та підліткового віку.	Мати спеціалізовані знання алгоритмів надання психологічної допомоги та методи психотерапевтичної корекції у пацієнтів з залежностями	Вміти визначити та виокремити ефективні стратегії надання психологічної та психотерапевтичної допомоги узалежненим пацієнтам	Здатність проводити психологічну корекцію щодо типів відношення до хвороби та надавати психологічну та психотерапевтичну допомогу пацієнтам, які страждають узалежненнями	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо принципів та характеру надання психологічної та психотерапевтичної допомоги пацієнтам, які страждають узалежненнями

7	Здатність до діагностування невідкладних станів у дорослих, дітей та підлітків.	Визначати стани, пов'язані з впливом психоактивних речовин, які потребують надання медичної психологічної допомоги	Визначати алгоритм дій та стратегії надання допомоги пацієнтам у станах, пов'язаних з впливом психоактивних речовин	Вміти застосовувати знання та навички щодо алгоритмів надання медичної та психологічної допомоги пацієнтам з узалежненнями	Дотримуватися етичних та юридичних норм при діагностуванні стану, який потребує невідкладної допомоги у узалеженого пацієнта
8	Здатність до визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги	Знання про клінічні симптоми невідкладних станів, які потребують надання екстреної медичної допомоги. Володіти знаннями про алгоритми надання невідкладної медичної допомоги згідно клінічних протоколів.	Визначати чіткий алгоритм дій надання невідкладної медичної допомоги на основі клінічних ознак при невідкладних станах у пацієнтів з узалежненнями.	Здатність надавати невідкладну допомогу, дотримуючись клінічних рекомендацій та враховуючи індивідуальні особливості пацієнта з узалежненнями	Нести відповідальність за вчасне та якісне надання екстреної медичної допомоги згідно клінічних рекомендацій при невідкладних станах в психіатрії та наркології у пацієнтів з узалежненнями
9	Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів.	Організовувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів пацієнтам в умовах надзвичайних	Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах	Визначати необхідність додаткових методів обстеження та консультацій фахівців різних профілів для якісного надання екстреної	Визначати та забезпечувати необхідність продовження лікування в амбулаторних чи стаціонарних умовах після

		ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.	Вміти комунікувати з пацієнтами в надзвичайних ситуаціях на різних етапах евакуації	медичної допомоги	надання екстреної невідкладної допомоги до стабілізації фізичного та психічного стану
10	Здатність до виконання медичних маніпуляцій.	Знання про виконання загальних медичних маніпуляцій (внутрішньом'язові та довенні ін'єкції тощо)	Вміти виконувати загальні медичні маніпуляції та пояснювати пацієнтові їх доцільність та хід виконання	Здатність до виконання медичних маніпуляцій	Нести відповідальність за виконання медичних маніпуляцій та комунікацію з пацієнтом в процесі виконання
11	Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної відповідальності.	Володіти знаннями про методи обстеження пацієнтів з різними типами залежності при відсутності близьких родичів, особливості надання допомоги пацієнтам в станах гострої інтоксикації	Вміти оцінювати психічний стан хворого в стані гострої інтоксикації, налагоджувати вербальний контакт, надавати першу психологічну, медичну допомогу	Створювати безпечне довірливе середовище при наданні допомоги пацієнтам з залежностями, формувати добрі комунікативні навички	Брати відповідальність за створення безпечних умов та надання якісної професійної допомоги пацієнтам з залежностями, в станах гострої інтоксикації
17	Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на	Володіти знаннями про негативні фактори, що пов'язані з середовищем, соціальними та економічними факторами	Вміти визначати негативні фактори, що пов'язані з впливом алкоголю та психоактивних речовин, на стан психічного та соматичного людини	Здатність до оцінки факторів, що пов'язані з вживанням психоактивних речовин на стан психічного та соматичного здоров'я	Нести відповідальність за виявлення негативних факторів впливу що пов'язаних з вживанням

	стан здоров'я індивідуума (у т.ч. дітей і підлітків), сім'ї, популяції.			населення, оцінка можливості мінімізації цих факторів	психоактивних речовин на стан психічного та соматичного здоров'я людини, оцінка можливості мінімізації цих факторів
20	Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я дітей та дорослого населення; обробки соціальної, економічної та медичної інформації.	Знати про методи оцінки розповсюдженості різних видів залежності серед населення, володіти знаннями про збір та обробку даних епідеміологічних та медико-статистичних досліджень	Вміти етично проводити медико-статистичне дослідження серед визначених груп населення	Ефективно визначати основні завдання та працювати з отриманими даними в результаті проведення медико-статистичного дослідження	Відповісти за якість проведених досліджень та достовірність результатів
21	Зрозуміло та однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.	Володіти знаннями про особливості адиктивної поведінки в залежності від віку та статі.	Вміти провести первинне інтерв'ю з узалежненими. Вміти ефективно формувати комплаєнс з пацієнтом, враховуючи вікові та індивідуальні психологічні особливості	Здатність ефективно та якісно доносити інформацію в різних життєвих ситуаціях та психологічних станах людини, що страждає залежністю та її дорослих родичів	Нести відповідальність за коректне, однозначне та доступне пояснення інформації про стан здоров'я та шкоду узалежнень
24.	Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.	Знання дослідницької та лікувальної етики у роботі з пацієнтами дитячого віку та їхніми родичами	Вміти проводити ефективну комунікацію з пацієнтами дитячого віку, а також їхніми родичами на основі	Здатність до ефективної комунікації, формування доброго комплаєнсу, базуючись на	Нести відповідальність за дотримання правил медичної етики в

			принципів медичної етики	принципах медичної етики з пацієнтами дитячого віку та їхніми родичами	лікувально- діагностично му процесі з пацієнтами дитячого віку та їхніми родичами
25	Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів	Знання правових основ авторського права, принципів запобігання плагіату, фальсифікацій та корупційних дій	Вміти самостійно виконувати освітню та наукову діяльність ,викладати свої погляди, приймати власні рішення, використовувати інформаційні технології для визначення ознак плагіату	Здатність до доброчесного та відповідального виконання освітньої та наукової діяльності, отримання довіри та поваги серед колег	Відповідальність за представлені результати діяльності, доброчесність, довіра та відповідальність за власні дії, відповідальність за використання засобів для визначення плагіату у наукових дослідженнях , проектах. Відповідальність за фальсифікації.

Результати навчання:

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна.

Результати навчання для дисципліни.

Оволодіти сучасними знаннями щодо:

- психології залежної поведінки;
- знати механізми формування хімічних та нехімічних залежностей;
- розрізняти види та стадії залежної поведінки;
- знати фактори залежної поведінки;
- розуміти особливості адиктивної поведінки в залежності від віку та статі;
- основи діагностики, профілактики та корекції адиктивної поведінки.

- **Вміти застосовувати знання** в практичних ситуаціях
- діагностувати адитивну поведінку;
- прогнозувати ризики виникнення залежностей;
- застосовувати методи психологічної діагностики,
- проводити превентивні заходи щодо виникнення залежностей
- володіти методами психологічної корекції адитивної поведінки
- знати особливості психологічної допомоги особам при різних формах залежної поведінки
- надавати невідкладну допомогу в станах гострої інтоксикації внаслідок вживання алкоголю та психоактивних речовин
- розкривати специфіку проблем окремих груп осіб, яким властиві певні прояви залежної поведінки

Відповідність визначення стандартом результатів навчання та компетентностей

Результат навчання	Код програмного результату навчання	Код компетентності
Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.	ПРН - 1	ЗК - 1, ЗК - 2, ЗК - 3, ЗК - 4, ЗК - 5, ЗК - 6, ЗК - 7, ЗК - 8, ЗК - 11, ЗК - 12, ЗК - 13, ЗК - 14, ЗК - 15, ФК - 1, ФК - 2, ФК - 3, ФК - 4, ФК - 6, ФК - 7, ФК - 13, ФК - 17, ФК - 20, ФК - 21, ФК - 24, ФК - 25
Розуміння та знання фундаментальних і клінічних біомедичних наук, на рівні достатньому для вирішення професійних задач у сфері охорони здоров'я.	ПРН - 2	ЗК - 4, ЗК - 6, ЗК - 11, ЗК - 12, ФК - 1, ФК - 2, ФК - 3, ФК - 4, ФК - 6, ФК - 7, ФК - 13, ФК - 17, ФК - 20, ФК - 24
Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення	ПРН - 3	ЗК - 1, ЗК - 2, ЗК - 3, ЗК - 6, ЗК - 7, ЗК - 8, ЗК - 11, ЗК - 12, ФК - 1, ФК - 2, ФК - 3, ФК - 20, ФК - 21, ФК - 24, ФК - 25

проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних (у т.ч. педіатричних) проблем.		
Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).	ПРН -4	ЗК – 3, ЗК – 4, ФК – 3, ФК - 24
Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток дорослого пацієнта і дитини, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.	ПРН - 5	ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3,ЗК– 6, ЗК – 7, ФК-1, ФК -2, ФК -3, ФК – 7,ФК – 8, ФК -11,ФК - 24
Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики, дотримуючись відповідних етичних і	ПРН - 6	ЗК -1, ЗК -2, ЗК – 3, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ФК-1,ФК -3,ФК – 7, ФК – 8, ФК – 11,ФК -24

<p>юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах закладу охорони здоров'я (за списком 2).</p>		
<p>Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, функціональні та/або інструментальні) (за списком 4), пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).</p>	<p>ПРН - 7</p>	<p>ЗК – 8, ФК -1, ФК – 2, ФК -24</p>
<p>Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.</p>	<p>ПРН - 8</p>	<p>ЗК – 3, ЗК – 4, ФК – 5, ФК – 6, ФК – 7, ФК – 8, ФК – 9, ФК – 10, ФК -11, ФК - 24</p>
<p>Визначити характер та принципи лікування хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2), враховуючи вік пацієнта, в умовах закладу охорони здоров'я, за його межами та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на</p>	<p>ПРН - 9</p>	<p>ФК – 1, ФК – 2, ФК -6, ФК -7, ФК -8, ФК -10</p>

<p>підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.</p>		
<p>Визначати необхідний режим праці, відпочинку та харчування дорослих, дітей і підлітків на підставі заключного клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.</p>	ПРН - 10	ЗК – 4, ФК -4, ФК -4, ФК -5, ФК - 24
<p>Організувати надання медичної допомоги та лікувально-евакуаційних заходів населенню та військовослужбовцям в умовах надзвичайних ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах.</p>	ПРН - 15	ЗК -7, ЗК – 8, ФК – 9, ФК -21
<p>Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування</p>	ПРН - 16	ФК – 3, ФК -7, ФК – 10, ФК - 11

медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.		
Відшукувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію.	ПРН - 21	ЗК – 2, ЗК -10
Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.	ПРН-22	ЗК – 5, ФК – 13, ФК – 17
Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я людини для оцінки стану захворюваності населення.	ПРН - 23	ФК – 21, ФК -17
Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.	ПРН- 25	ЗК – 5, ЗК – 6 ФК – 11, ФК -17, ФК -21
Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які можуть бути складними, непередбачуваними та потребувати нових	ПРН - 26	ЗК – 1, ЗК – 3, ЗК – 5, ЗК – 6 ФК – 7, ФК – 9, ФК -11

<p>стратегічних підходів; організувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навиків ефективної роботи в команді з дотриманням позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.</p>		
<p>Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно так і письмово для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.</p>	<p>ПРН - 27</p>	<p>ЗК – 5, ЗК – 6, ЗК – 7, ЗК – 8, ЗК - 15 ФК – 11, ФК -21</p>
<p>Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.</p>	<p>ПРН-28</p>	<p>ЗК 12, ЗК -15</p>

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин. 3 кредити ECTS
Програма вибіркової дисципліни «Пропедевтика медицини uzалежнень» складається з 1 змістового розділу.

Пропедевтика медицини uzалежнень

Змістовий розділ 1.Пропедевтика медицини uzалежнень

Тема 1. Причини виникнення та поширеність залежностей в світі й Україні

Тема 2.Хімічні види залежності

Тема 3.Алкогольна залежність

Тема 4. Залежність від наркотичних речовин

Тема 5.Залежність від фармакологічних препаратів

Тема 6.Інтернет залежність. Залежність від комп'ютерних ігор.

Тема 7.Залежність від азартних ігор .

Тема 8. Залежність від стосунків. Сексуальна залежність. Любовна залежність

Тема 9.Особливості надання психологічної допомоги особам, які мають різні форми залежності.

Конкретні цілі вивчення:

3. Структура навчальної дисципліни

Змістовий розділ 1.Пропедевтика медицини uzалежнень

Назви тем	Кількість годин			
	усього	л	п	сам.р.
Пропедевтика медицини uzалежнень				
Причини виникнення та поширеність залежностей в світі й Україні	4	2	2	
Роль суспільства і культурно-історичних стереотипів у формуванні залежностей	12			12
Хімічні види залежності	3	2	1	
Алкогольна залежність	8	1	1	6
Наркотична залежність	8	1	1	6
Залежність від фармакологічних препаратів	1		1	
Технологічні види залежності	4	2	2	
Інтернет залежність. Залежність від комп'ютерних ігор	14		2	12
Залежність від азартних ігор	2		2	
Залежність від стосунків. Сексуальна залежність. Любовна залежність	4	2	2	
Мотивація гіперсексуальності, вікові особливості.	12			12
Форми профілактики та психологічна допомога при залежній поведінці	4	2	2	
Особливості надання психологічної допомоги пацієнтам, які мають різні форми залежності.	14		2	12
Всього	90	12	18	60

4. Теми лекцій

№ п.п.	Тема	К-ть годин
1.	Феномен залежності. Класифікації залежностей	2
2.	Хімічні види залежності	2
3.	Алкогольна та наркотичні залежності	2

4.	Залежність від фармакологічних препаратів	2
5.	Залежність від стосунків	2
6.	Соціально-психологічна профілактика залежностей	2
	ВСЬОГО:	12

5. Теми практичних занять

№ п.п.	Тема	годин
1.	Причини виникнення та поширеність залежностей в світі й Україні Питання міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, доказової реабілітації, забезпечення прав людини в психіатрії.	2
2.	Хімічні види залежностей	2
3.	Алкогольна залежність	2
4.	Наркотична залежність. Залежність від фармакологічних препаратів	2
5.	Технологічні види залежності	2
6.	Інтернет залежність. Залежність від комп'ютерних ігор	2
7.	Залежність від азартних ігор	2
8.	Залежність від стосунків	2
9.	Особливості надання психологічної допомоги особам , які мають різні форми залежності.	2
	ВСЬОГО:	18

6. Самостійна робота студентів

№ п.п.	Тема	годин
1.	Роль суспільства і культурно-історичних стереотипів у формуванні залежностей.	12
2.	Основні концепції походження алкоголізму. Соціальні і психологічні передумови наркотизації та причини немедичного вживання наркотиків. Групи ризику наркотизації	12
3.	Небезпека, пов'язана з інтернет-залежністю	12
4.	Мотивація гіперсексуальності, вікові особливості.	12
5.	Соціальні і психологічні проблеми наркозалежних. Особливості надання психологічної допомоги особам, які мають алкогольну залежність.	12
	ВСЬОГО:	60

7. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

8. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

- За домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні;
- В залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмій та навичок, перевірки й оцінки знань, а також:

- усне обговорення питань теми із залученням

більшої частини студентів групи;

- бліц-опитування;
- дискусії з проблемних ситуацій;
- реферативні виступи;
- тестування в письмовій формі;
- виконання письмових завдань тощо.

Результат самостійної поза аудиторної роботи студента відтворюється у формі представлення стендових доповідей, презентацій або захисту реферативних робіт.

9. Методи контролю

Методи і форми контролю та оцінювання успішності студентів з дисципліни здійснюється за допомогою стандартизованих методів контролю: тестування, структуровані письмові роботи, робота з медичною документацією, контроль практичних навичок. Методи контролю містять – поточний контроль на практичному занятті (за допомогою 10-ти тестових завдань), за правильну відповідь на 9-10 тестів студент отримує оцінку «відмінно», 8-7 тестів – «добре», 6-5 тестів – «задовільно», 4 -0 тестів – «незадовільно».

Самостійну роботу студент виконує після завершення аудиторної частини заняття. Підсумковим контролем засвоєння дисципліни є залік.

10. ВИДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль

Завданням поточного контролю є перевірка рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи: засвоєння відповідного навчального матеріалу, набуття знань та сформованості навичок вирішення конкретних питань та ситуацій, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислювати сутність змісту матеріалу заняття, сформованості вмінь виконувати необхідні практичні навички і маніпуляції, публічно чи письмово обґрунтовувати власну точку зору, уміння працювати в команді, здатність нести відповідальність за надані рекомендації та прийняті рішення тощо. Поточний контроль здійснюється на основі комплексного оцінювання діяльності студента та набутих ним компетентностей (знання, уміння, навички тощо), що включає контроль вхідного рівня знань, якість виконання практичної роботи, рівень теоретичної підготовки та результати вихідного контролю рівня знань. Форми проведення поточного контролю визначаються кафедрою і відображаються у навчальній програмі відповідної дисципліни.

Оцінювання поточної навчальної діяльності

Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять за 4-бальною шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Студент отримує традиційну оцінку з кожної теми, яка конвертується у бали. Видами поточного контролю є: тестові завдання, типові ситуаційні задачі, структуровані письмові відповіді, оцінка практичних навичок.

Методи контролю(до методів контролю)

Теоретичних знань:

- тестування письмове та комп'ютерне (MISA),
- індивідуальне опитування, співбесіда,

– структуровані за змістом письмові роботи.

Практичних навичок та умінь:

- контроль виконання стандартизованих за методикою проведення практичних навичок, передбачених планом практичної підготовки студента з дисципліни;
- аналіз лабораторних та інструментальних досліджень;

11. Форма підсумкового контролю успішності

Формою підсумкового контролю успішності навчання з дисципліни є залік, який виставляється за результатами поточного контролю на підставі результатів поточного навчання відповідно програми з дисципліни і не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку. На останньому тематичному навчальному занятті після закінчення обговорення теми заняття викладач навчальної групи оголошує суму балів студента за результатами поточного контролю і за виконання самостійних робіт. Результат заліку відображається як «зараховано» або «не зараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність 120 балів.

Критерії оцінювання

Оцінка 5 («відмінно») – студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі та всебічні знання теми, аналізує наукові джерела, критично мислить, вміє імплементувати теоретичні знання у практичну діяльність.

Оцінка 4 («добре») – студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає вивчений матеріал, добре володіє практичними навичками, проте може допускатися певних неточностей та похибок.

Оцінка 3 («задовільно») – студент базово опанував навчальний матеріал, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, проте, допускається значних помилок у теоретичних знаннях та виконанні практичних навичок.

Оцінка 2 («незадовільно») – студент не опанував теоретичний матеріал, не вміє виконувати практичних навичок, не орієнтується в навчальній літературі.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 120 балів, максимальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 200 балів.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти:

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для отримання заліку становить 120 балів.

Під час оцінювання враховуються бали, які студент отримав під час проведення навчальних занять за 4-бальною шкалою, при цьому враховуються всі види робіт, передбачені програмою. Студент отримує традиційну оцінку з кожної теми, яка конвертується у бали. Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за традиційною шкалою під час вивчення дисципліни впродовж семестру шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Самостійна робота студентів оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу контролюється при підсумковому контролі.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS, так і в 4-бальну (національну) шкалу. Бали шкали ECTS у 4-бальну шкалу не конвертуються і навпаки.

Бали студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни ранжуються за шкалою ECTS таким чином:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „Е”. Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються у традиційну 4-ри бальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено нижче у таблиці:

Бали з дисципліни	Оцінка за 4-ри бальною шкалою
Від 170 до 200 балів	5
Від 140 до 169 балів	4
Від 139 балів до мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	3
Нижче мінімальної кількості балів, яку повинен набрати студент	2

Оцінка ECTS у традиційну шкалу не конвертується, оскільки шкала ECTS та чотирибальна шкала незалежні. Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевіряється статистичними методами (коефіцієнт кореляції між оцінкою ECTS та оцінкою за національною шкалою)

13. Методичне забезпечення

1. Плани практичних занять та конкретні цілі
2. Конспект лекцій
2. Завдання для самостійної роботи студентів
3. Питання та завдання для поточного контролю знань і вмінь студентів, ситуаційні задачі
4. Перелік практичних навичок, що підлягають обов'язковій перевірці

14. Рекомендована література

Основна:

1. Психіатрія і наркологія: підручник / Г.Т. Сонник, О.К. Напреєнко, А.М. Скрипніков, Л.В. Животовська, Н.Ю. Напреєнко ; за ред. О.К. Напреєнка. — 3-є вид., випр. — К. : ВСВ «Медицина», 2017. — 424 с.
2. Дуткевич Т.В. Дитяча психологія. Підручник. – Видавництво «ЦУЛ», 2021. – 424 с.
3. Психопатологічні синдроми: класифікація та різновидності: Навч. посібник/ Білобровка Р. І., Рахман Л. В., Панас А. Р. та ін.-Львів. В-во "Новий Світ-2000", 2021.-72с.
4. Розлади, спричинені вживанням алкоголю. Стефен А. Маїстро, Джерард Дж. Коннорс, Ронда Л. Дірінг.- Львів: Свічадо, 2018.-123с
5. Флесснер К.А., П'ячентіні Д.С. Клінічний посібник із психічних розладів у дітей та підлітків: покрокове керівництво з лікування. – Галицька видавнича спілка, 2021 – 750 с.
6. Stahl S.M. Essential Psychopharmacology Prescriber's Guide. – 7th Ed. - Cambridge Medicine, 2018. – 2703 p
7. Brannon L., Feist J., Updegraff J.A. Health psychology: An Introduction to Behavior and Health. 9th edition – Cengage Learning, 2017. – 544 p.
8. Chen M., Giblin N. J. Individual Counseling and Therapy: Skills and Techniques. – 3rd ed. – Routledge, 2017. – 316 p.

Допоміжна:

1. Медицина невідкладних станів. Екстрена(швидка) медична допомога: підручник/І.С.Зозуля, В.І.Боброва, Г.Г.Рощин та інші;/ за ред.І.С. Зозулі.-3-е видання,пер.та доп..-Київ.-ВСВ «Медицина».-2017.-960с.
2. Несуїцидальна самоушкоджувальна поведінка /І. ДевідКлонські, ДженіферДж. Мюеленкамп, Стівен П. Льюїс, БарентВолш /пер. з англ. І. Куришко, занаук. ред. К. Явної-Розенталь. Львів: Галицькавидавничаспілка, 2022. -132 с.
3. Охорона психічного здоров'я в умовах війни: у 2т. / пер. з англ. ТетянаОхлопкова, ОлександраБрацюк. — К. :Нашформат, 2017. — 2т. - 548 с.
4. Patient-centered placement match in alcohol-dependent patients based on a standartized in take assessment: process evaluation with in an exploratory randomized controlled trial./
5. Buchholz A, Berner M, Dams J, Rosahl A, Hempleman J, König HH, Konnopka A, Kriston L, Piontek D, Reimer J, Röhrig J, Scherbaum N, Silkens A, Kraus L.BMC Psychiatry. 2022 Jan 27;22(1):60. doi: 10.1186/s12888-022-03705-9.

Інформаційні ресурси:

- Стандарти медичної допомоги України (<http://www.moz.gov.ua/ua/portal/standards>)
- MedscapefromWebMD<http://www.medscape.com>
- NationalGuidelineClearinghouse<https://www.guideline.gov/>
- TheCochraneCollaborationTheCochraneLibrary<http://www.cochrane.org/>
- NationalInstituteofHealthandClinicalExcellence (NICE) <https://www.nice.org.uk/>
- TheNationalHealthandMedicalResearchCouncil (NHMRC) <https://www.nhmrc.gov.au>
- RoyalCollegeofPhysicians<https://www.rcplondon.ac.uk/>
- AMA (AmericanMedicalAssociation) <https://www.ama-assn.org/>